

**РЕЦЕНЗІЯ
НА МОНОГРАФІЮ «НАРОДЖУВАНІСТЬ В УКРАЇНІ
У КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНО-ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ»¹**

Демографічна криза, що розгорнулася в Україні у період суспільно-економічних трансформацій, триває й досі. Попри деякі новітні обнадійливі тенденції народжуваності в Україні в останні шість років, перспективи подальших змін у цій царині, які суттєво впливають на загальну демографічну ситуацію, залишаються невизначеними. З огляду на це, поглиблене дослідження сучасних чинників, тенденцій та структурних особливостей народжуваності в Україні, визначення перспектив цього демографічного процесу та вдосконалення пронаталістської політики в Україні набувають особливої актуальності та значущості.

Рецензована монографія «Народжуваність в Україні у контексті суспільно-трансформаційних процесів» відображає результати різнопланового комплексного дослідження сучасних тенденцій, структур народжуваності в Україні, механізмів формування репродуктивної поведінки й засобів впливу на неї. В ній міститься глибокий і всебічний аналіз широкого кола питань, що стосуються змін у народжуваності та у відтворенні населення у цілому в умовах суспільно-економічних трансформацій.

Перший розділ роботи присвячений розгляду методологічних питань дослідження народжуваності, зокрема, обґрунтуванню сутності дітородної активності з позицій діяльнісного підходу, розгляду соціально-економічних чинників народжуваності та особливостей формування репродуктивної поведінки в сучасних умовах. У ньому особливу увагу привертають наукові положення, що стосуються соціально-економічної диференціації народжуваності, а також обґрунтування специфіки формування потреби у дітях на різних рівнях.

У другому розділі висвітлюються основні характеристики динаміки та структури народжуваності в Україні. Підрозділи присвячені окремим аспектам перебігу процесів народжуваності, взаємозв'язкам народжуваності з іншими демографічними процесами, оцінці її ролі у відтворенні населення у цілому.

В останньому розділі роботи міститься також доволі ґрунтовний аналіз сучасної практики сімейної та пронаталістської політики на європейському просторі і викладено рекомендації щодо поліпшення умов дітородної діяльності населення України.

Виконане дослідження вирізняється широтою спектра охоплюваних проблем. Висвітлення методологічних і методичних проблем дослідження народжуваності у монографії поєднується з ґрунтовним демостатистичним аналізом її тенденцій, структури, впливу

¹ Народжуваність в Україні у контексті суспільно-трансформаційних процесів (монографія). – К.: АДЕФ–Україна, 2008. – 288с.

на процеси відтворення населення. При цьому широко використовуються міжнародні порівняння, що виявили у дослідженні свої значні гносеологічні можливості.

У монографії міститься низка висновків і узагальнень, що відображають сучасні зміни демографічних реалій і характеризуються певною науковою новизною. Серед таких – положення, що стосується сутності репродуктивної поведінки, обґрунтування механізмів дії на народжуваність її соціально-економічних чинників, цікаві узагальнення щодо перебудови моделі народжуваності. Особливу увагу автори приділили прогнозуванню перебігу процесу народжуваності на середньострокову перспективу.

Рецензована наукова робота є, безумовно, своєчасною та змістовною. Авторами представленого дослідження отримано вагомі результати, а сама монографія відзначається науковою новизною й глибиною аналізу низки демографічних проблем.

У цілому дана монографія є ґрунтовним науковим дослідженням проблем перебігу народжуваності в Україні, що має суттєве теоретичне та практичне значення для науковців, фахівців у галузі державного управління, осіб, які цікавляться демографічними проблемами в Україні. Вона заслуговує на всебічну популяризацію і практичну реалізацію теоретичного надбання.

Г.А. ДМИТРЕНКО,
*доктор економічних наук, професор, зав. кафедри
економіки і управління персоналом
Університету менеджменту освіти АПН України*

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ «ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ: ІННОВАЦІЙНИЙ ВИМІР»²

Формування суспільства інноваційного типу безпосередньо пов'язано із забезпеченням високого рівня людського розвитку, реалізація інноваційних складових якого, в свою чергу, передбачає широке впровадження соціальних інновацій у всіх сферах людського життя, без чого неможливо забезпечити високу якість і динаміку соціально-економічного розвитку.

У монографії обґрунтовані теоретико-методологічні положення щодо інноваційної сутності людського розвитку, чинників розвитку соціальних інновацій, дано оцінку загальним тенденціям інноваційних змін у складових людського розвитку.

В умовах глобалізації поліпшення якості населення, зокрема трудового потенціалу, стає головним чинником підвищення рівня національної конкурентоспроможності та забезпечення стійкого економічного зростання. Інноваційна економіка висуває вимоги до працівників щодо здатності до навчання та постійного оновлення знань, сприйняття технологічних нововведень, наявності стійкої мотивації до підвищення професійного рівня. З другого боку, інноваційні види зайнятості створюють, порівняно з традиційним виробництвом, більш сприятливі умови для працюючих.

² Людський розвиток в Україні: інноваційний вимір (колективна монографія) / за ред. Е.М.Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2008. – 316 с.